

Rigsadvokaten
Frederiksholms Kanal 16
1220 København K

STATSADVOKATEN I KØBENHAVN
KAMPMANNSGADE 1
1604 KØBENHAVN V

TELEFON: 72689000
E-MAIL: SAK@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

19. august 2025

JOURNAL NR.
SAK-2025-2100102-11

SAGSBEHANDLER: NFG/

Statsadvokaternes gennemgang af politikredsens retningslinjer om kriterier for henlæggelse og påtaleopgivelse af sager mv.

Hermed sendes Statsadvokaten i Københavns, Statsadvokaten i Viborgs og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitets koordinerede afrapportering vedrørende statsadvokaternes gennemgang af politikredsens retningslinjer om kriterier for henlæggelse og påtaleopgivelse af sager samt politikredsens retningslinjer for delegation af kompetence fra anklagemyndigheden til andre i politiet.

Afrapporteringen er opbygget på følgende måde:

- 1. Baggrund for og rammesætning af gennemgangen**
- 2. Hovedresultater**
- 3. Metode**
 - 3.1. Politikredsens udvælgelse af materiale og redegørelse til statsadvokaterne
 - 3.2. Statsadvokaternes gennemgang
- 4. Gældende ret**
 - 4.1. Retsplejelovens regler
 - 4.2. Justitsministeriets notits af 7. september 2022 om Politiets eksisterende muligheder for at prioritere sager
 - 4.3. Rigsadvokatmeddelelsen (afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandling)
 - 4.3.1. Visitation, prioritering og kvalitetssikring

4.3.2. Bemyndigelse

4.3.3. Udarbejdelse af retningslinjer

5. Resultatet af statsadvokaternes gennemgang

5.1. Retningslinjernes form

5.2. Henlæggelse og påtaleopgivelse af sager

5.2.1 Beløbsgrænser

5.2.2 Øvrige kriterier

5.3. Bemyndigelser

5.3.1. Formen for delegation

5.3.2. Personkreds

6. Opfølgning

6.1. Retningslinjernes form

6.2. Henlæggelse og påtaleopgivelse af sager

6.3. Bemyndigelse

Bilag 1

Justitsministeriets notits af 7. september 2022 om Politiets eksisterende muligheder for at prioritere sager

Bilag 2

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen

1. Baggrund for og rammesætning af gennemgangen

Medierne bragte i vinteren og foråret 2025 en række kritiske historier om henlæggelser og utilstrækkelig efterforskning af sager i politiet.

På den baggrund blev det besluttet, at statsadvokaterne skulle iværksætte en tilsynsundersøgelse, der havde til formål at undersøge politiets og anklagemyndighedens praksis i forhold til at henlægge sager. Statsadvokaternes afrapportering vedrørende tilsynsundersøgelsens resultater blev sendt til Rigsadvokaten den 16. maj 2025.

Justitsministeriet anmodede endvidere den 1. april 2025 Rigsadvokaten om at sikre, at der skete en gennemgang af alle actioncards, retningslinjer mv., der indeholder kriterier for henlæggelse og påtaleopgivelse af sager.

På baggrund af Justitsministeriets anmodning af 1. april 2025 har Rigsadvokaten samme dag anmodet alle politikredse og National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) om, at

- gennemgå alle gældende retningslinjer, vejledninger, actioncards, instrukser mv., der indeholder kriterier for slutning af sager, dvs. henlæggelse og påtaleopgivelse af sager,
- gennemgå bemyndigelser og evt. andet materiale, hvor der er sket delegering af kompetence fra anklagemyndigheden til andre i politiet,
- indsende en redegørelse, som beskriver, hvad gennemgangen har givet anledning til, herunder oplyse om eventuelle ændrede retningslinjer, og
- indsende alle identificerede og gennemgåede retningslinjer mv., herunder både nye og tidligere versioner, hvis der på baggrund af gennemgangen er sket ændringer i retningslinjer mv.

Rigsadvokaten har anført, at retningslinjer, vejledninger, actioncards, instrukser og bemyndigelser skal fortolkes bredt og således f.eks. kan omfatte mails fra ledere til medarbejdere med interne instrukser. Endvidere vil dokumenter, der er udarbejdet og anvendes i lokale afdelinger, og dermed ikke nødvendigvis ligger på POLintra, tillige være omfattet.

Politikredsene er anmodet om at vurdere, om retningslinjerne mv. er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen. Hvis de enkelte politikredse

ikke finder, at dette er tilfældet, har Rigsadvokaten anmodet om, at retningslinjerne mv. straks bringes i overensstemmelse hermed.

Statsadvokaterne har foretaget en gennemgang af redegørelserne og retningslinjerne og oversender hermed én samlet redegørelse til Rigsadvokaten.

2. Hovedresultater

På baggrund af gennemgangen er det statsadvokaternes vurdering, at politikredsene retningslinjer generelt er inden for rammerne af gældende ret, herunder afsnittet om Kvalitet og legalitet i Rigsadvokatmeddelelsen. Der er alene fundet enkelte eksempler på retningslinjer, som ikke ses at være i fuldstændig overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen, ligesom der er fundet eksempler på retningslinjer, som kan give anledning til tvivl om anvendelsen i praksis eller i forhold til rammerne for bemyndigelse i Rigsadvokatmeddelelsen.

Eksemplerne ses ikke at afspejle et generelt problem på tværs af politikredsene, men det er statsadvokaternes vurdering, at der på baggrund af den samlede gennemgang er behov for at lave en generel opfølgning over for kredsene i forhold til den konkrete udformning af retningslinjer, herunder i forhold til rammerne for bemyndigelse.

Politikredsene gennemgang har i en række tilfælde givet kredsene anledning til at ændre, præcisere, opdatere eller slette gældende retningslinjer. Dette har været i tilfælde, hvor kredsene f.eks. har fundet, at retningslinjerne har været unuancerede, eller hvor det er vurderet, at retningslinjerne i øvrigt har kunnet give anledning til tvivl i forhold til brugen i praksis. I enkelte tilfælde er det konstateret, at retningslinjer har været forældede.

Statsadvokaternes gennemgang har givet anledning til at iværksætte opfølgning over for nogle politikredse, herunder med anmodning om uddybning eller præcisering af indholdet af konkrete retningslinjer. Dette har været i tilfælde, hvor statsadvokaterne har fundet, at der ikke er fuldstændig overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen, eller hvor retningslinjerne kan give anledning til tvivl i forhold til anvendelsen i praksis eller i forhold til rammerne for bemyndigelse. Opfølgningen over for kredsene er endnu ikke tilendebragt.

Der redegøres nærmere for resultatet af statsadvokaternes gennemgang under punkt 5 vedrørende *Resultat af statsadvokaternes gennemgang*.

Statsadvokaterne vil i samarbejde med politikredsene følge op på resultatet af gennemgangen, herunder i forbindelse med den løbende kvalitets- og legalitetskontrol og statsadvokaternes generelle tilsynsarbejde. Der henvises i øvrigt nærmere til pkt. 6 vedrørende *Opfølgning*.

3. Metode

3.1. Politikredsens udvælgelse af materiale og redegørelse til statsadvokaterne

Politikredsene har selv – eller via Rigspolitiet – foretaget kredsrelevant søgning på POL-intra (politiets intranet) med henblik på at udfinde materiale, der indeholder retningslinjer omfattet af undersøgelsen.

Derudover har politikredsene anmodet relevante medarbejdere om at gennemgå personlige dokumenter og e-mail for relevant materiale. Endelig er der i enkelte tilfælde identificeret mundtlige instrukser, som er gengivet på skrift.

Dokumenterne ses både at være forankret i anklagemyndigheden og i politisøjlen.

Politikredsene har gennemgået retningslinjerne med henblik på at vurdere, om retningslinjerne indeholder kriterier for henlæggelse eller påtaleopgivelse, samt om kriterierne er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

Politikredsens gennemgang af materialet er sket på advokaturchefniveau/lederniveau.

Der er herefter for hver politikreds udarbejdet en redegørelse, der sammen med det udfundne materiale er sendt til statsadvokaterne.

I de tilfælde, hvor der på baggrund af gennemgangen er sket ændringer i retningslinjer mv., er både nye og tidligere versioner af retningslinjerne medsendt. I nogle tilfælde er det dog angivet, at retningslinjer er under revision, som endnu ikke er tilendebragt. I enkelte tilfælde er det angivet, at kredsen har besluttet at ophæve eller slette retningslinjer.

3.2. Statsadvokaternes gennemgang

Statsadvokaterne har foretaget en gennemgang af samtlige indsendte retningslinjer mv., som politikredsene har vurderet indeholder kriterier for henlæggelse og påtaleopgivelse af sager.

Statsadvokaterne har ved gennemgangen vurderet, om retningslinjerne er i overensstemmelse med gældende ret og ligger inden for de rammer, der i øvrigt er fastsat for politiets og anklagemyndighedens behandling af straffesager.

Statsadvokaterne har endvidere gennemgået kredsens retningslinjer for bemyndigelser og eventuelt andet materiale, hvor der er sket delegering af kompetence fra anklagemyndigheden til andre personalegrupper i politiet. Det er i den forbindelse vurderet, om kredsens delegation af kompetence ligger inden for rammerne af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

Statsadvokaterne har endelig i forbindelse med gennemgangen fundet anledning til at vurdere, om retningslinjerne generelt er udformet på en hensigtsmæssig og overskuelig måde.

I gennemgangen hos statsadvokaterne har deltaget vicesstatsadvokater, specialanklagere, senioranklagere og en chefkonsulent.

4. Gældende ret

Politiets og anklagemyndighedens beslutning om henlæggelse eller påtaleopgivelse af straffesager beror i det væsentligste på et skøn. Ud over en række formelle krav til selve afgørelsen (begrundelse, klagevejledning osv.) gælder en forvaltningsretlig grundsætning om, at afgørelser som hovedregel ikke må være baseret på opstillede regler, der enten begrænser eller udelukker dette skøn.

Det pligtmæssige skøn er ikke til hinder for, at der opstilles og anvendes interne prioriteringer eller hovedregler, når blot der i den enkelte sag foretages en konkret vurdering i lyset af sagens samlede omstændigheder. Det er derimod uforeneligt med det pligtmæssige skøn, hvis der fastsættes begrænsnings- eller afskæringsregler, hvorved visse eller alle afgørelser træffes efter en intern regel i stedet for efter et konkret skøn, også betegnet som "skøn under regel".

Politiets og anklagemyndighedens arbejde er reguleret af gældende lovgivning samt de generelle retningslinjer, der er udarbejdet til brug for politiets og anklagemyndighedens arbejde. Sådanne generelle retningslinjer findes i Rigsadvokatmeddelelsen, som udgør den overordnede retlige ramme for politikredsens udstedelse af retningslinjer.

Nedenfor under punkt 4.1. og 4.2. foretages en gennemgang af de relevante regler og rammer for indledning af efterforskning samt afvisning og slutning af sager efter bestemmelserne i retsplejelovens § 749 og § 721, herunder om politiets eksisterende muligheder for at prioritere sager.

Under punkt 4.3. foretages en gennemgang af relevante afsnit i Rigsadvokatmeddelelsen med særligt fokus på retningslinjerne for kvalitetssikring, prioritering og bemyndigelse.

4.1. Retsplejelovens regler

Retsplejelovens § 742:

Stk. 1.: Anmeldelser om strafbare forhold indgives til politiet.

Stk. 2: Politiet iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Retsplejelovens § 743:

Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Anmeldelser om strafbare forhold indgives til politiet, og politiet iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Politiets iværksættelse af efterforskningsskridt sker på baggrund af en konkret vurdering, hvori der kan indgå både et politifagligt og et juridisk skøn.

Vurderingen foretages ud fra sagens karakter, grovhed og omfang. I den vurdering indtages, om det er sandsynligt, at iværksættelse af et konkret efterforskningsskridt vil føre til relevant belysning af sagen, og om sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald kan forventes idømt.

Retsplejelovens § 749:

Stk. 1: Politiet afviser en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Stk. 2: Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af politiet, såfremt der ikke har været rejst sigtelse. Er sigtelse rejst, finder bestemmelserne i § 721 og § 722 anvendelse.

Retsplejelovens § 721, stk. 1:

Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives i tilfælde,

- 1) hvor sigtelsen har vist sig grundløs,
- 2) hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig,
- 3) hvor straffelovens § 10b eller § 89 ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning, eller
- 4) hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Efter retsplejelovens § 749 afviser politiet en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning (stk. 1), ligesom politiet indstiller efterforskningen, hvis der ikke er grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning (stk. 2).

En henlæggelse efter § 749 forudsætter, at der ikke er rejst sigtelse i sagen, eller at den pågældende – f.eks. på grund af de indgreb, der er foretaget – må betragtes som sigtet.

Hvis en person således har været sigtet i sagen, finder retsplejelovens § 721 anvendelse, når en sag skal sluttes (påtaleopgivelse).

Det fremgår af *Straffeprocessen, kapitel 4, pkt. 4.5.3.*¹ bl.a., at

”(...) En politianmeldelse skal afvises, hvis der ikke er grundlag for at indlede en efterforskning, jf. § 749, stk. 1, f.eks. fordi det af anmeldelsen fremgår, at det anmeldte forhold ikke er strafbart, eller at anmeldelsen er urigtig. Også andre omstændigheder kan begrunde afvisning, og afgørelsen træffes af politiet ud fra en konkret vurdering. Principielt forskellig fra disse vurderinger er tilfælde, hvor politiet umiddelbart henlægger en sag, fordi det drejer sig om bagatelagtig kriminalitet, hvor der ud fra en (nødvendig) ressourceprioritering normalt ikke iværksættes en efterforskning.

¹ Michael Kistrup m.fl., 4. udgave 2023.

Ofte vil der ikke kunne ske en forhåndsafvisning efter § 749, stk. 1, men politiet vil begynde en efterforskning af det anmeldte forhold. Viser efterforskningen, at der ikke kan forventes en fældende dom, kan politiet, så længe der ikke er rejst sigtelse, bestemme, at efterforskningen indstilles, jf. § 749, stk. 2. Baggrunden for denne beslutning kan være, at mistanken mod den pågældende har været grundløs, at den undersøgte adfærd viser sig slet ikke at være strafbar, eller at der foreligger omstændigheder, der lovliggør adfærden eller betyder, at der ikke kan opnås domfældelse. De omstændigheder, der kan begrunde en sådan beslutning, svarer, uanset forskelle i formuleringerne, til de opgivelsesgrunde, som er anført i § 721. (...)

Herefter henvises i *Straffeprocessen* til Rigsadvokatens bidrag til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 457 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del samling 2016-2017), hvori der bl.a. er anført følgende om henlæggelse efter § 749 og politiets prioritering af ressourcer:

"(...) Hvis der ikke er grundlag for at indlede en efterforskning, afviser politiet anmeldelsen. Politiet kan også standse en allerede iværksat efterforskning, hvor der ikke er rejst sigtelse, hvis der ikke er grundlag for at fortsætte efterforskningen. (...)

Det betyder, at politiet ikke skal iværksætte en efterforskning i anledning af samtlige anmeldelser til politiet eller alle forhold, der muligvis kan være strafbare. Politiet skal i hver enkelt sag foretage en konkret vurdering af sagen, herunder om det ud fra de foreliggende efterforskningsmuligheder er realistisk, at en efterforskning vil kunne føre til opklaring af sagen, og at en eller flere personer bliver sigtet. Der må ved denne vurdering blandt andet også lægges vægt på sagens karakter, grovhed og omfang. Der kan i den forbindelse lægges vægt på hensynet til den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer, og om sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i et rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald kan forventes idømt. I de tilfælde, hvor der er rejst sigtelse mod en person, fremgår dette udtrykkeligt af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, om mulighederne for at opgive påtale. (...)

Ikke mindst hvis der har været tale om et relativt mindre alvorligt forhold, hvor der i givet fald alene kan forventes idømt en forholdsvis mild sanktion, kan det således indgå ved vurderingen, om sagen kan forventes opklaret med en efterforskningsindsats, der står i rimeligt forhold til sagens karakter og alvor. Det vil efter omstændighederne kunne indgå i vurderingen, om sagen er opstået hos politiet på baggrund af en anmeldelse med en direkte forurettet i sagen, eller om sagen er opstået på politiets eget initiativ og uden en

forurettet i sagen. Der er imidlertid i alle tilfælde tale om en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag, når der skal tages stilling til, om der skal indledes en efterforskning, eller om en efterforskning senere skal standses. (...)”

Hensynet til at kunne fremme en sag med fornøden hurtighed kan inddrages i vurderingen af, hvilke efterforskningsskridt, der skal tages. Der henvises i den forbindelse til følgende beskrivelse i *Strafferetspleje I, kapitel 9.B.*²

”Efter § 721, stk. 1, nr. 3, vil (hel eller delvis) påtaleopgivelse kunne finde sted, såfremt vanskeligheder, omkostninger og behandlingstider ved sagens gennemførelse ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den forventelige straf. (...) Selvom en tilsvarende bestemmelse (§ 722, stk. 1, nr. 5) også gælder for tiltalefrafald, vil (og bør) denne form for påtaleundladelse i praksis navnlig give sig udslag i påtaleopgivelse. Dette hænger sammen med, at anklagemyndigheden oftest på et ret tidligt stadium må tage stilling til, om efterforskningen bør begrænses til visse forhold for at fremskynde behandlingen af sagen.”

4.2. Justitsministeriets notits af 7. september 2022 om Politiets eksisterende muligheder for at prioritere sager

Det fremgår af Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023, at aftaleparterne vil give politiet og anklagemyndigheden mulighed for i øget omfang at inddrage relevante hensyn ved beslutningen af, om en sag skal efterforskes, og fastsætte retningslinjer for, hvilke typer af it-relateret økonomisk kriminalitet der prioriteres efterforskningsmæssigt. Dette skal begrænse den fremtidige tilvækst af små sager om bl.a. it-relateret økonomisk kriminalitet.

Det fremgår endvidere af Justitsministeriets notits, at Justitsministeriet i forlængelse af aftalen i samarbejde med Rigsadvokaten og Rigspolitiet har undersøgt politiets eksisterende muligheder for at foretage prioritering af sager, og at det på den baggrund er Justitsministeriets vurdering, at politiet inden for rammerne af gældende ret allerede har ganske vide rammer for at prioritere ressourcerne, herunder ved at henlægge sager.

Notitsen beskriver således de gældende juridiske rammer for politikredsenes behandling og prioritering af sager, herunder muligheden for i den forbindelse at inddrage ressourcehensyn.

Notitsen er vedlagt som *bilag 1*.

² Hans Gammeltoft Hansen, 1997.

4.3. Rigsadvokatmeddelelsen (afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen)

4.3.1. Visitation, prioritering og kvalitetssikring

Politiet og anklagemyndigheden skal sikre den bedst mulige retsbeskyttelse for borgerne og sikre, at straffesager behandles så grundigt og hurtigt som muligt i lyset af sagens omfang, karakter og grovhed. Straffesagsbehandlingen skal desuden ske på en tillidsvækkende og professionel måde med hensyntagen til dem, der er involveret i sagerne.

De overordnede rammer for anklagemyndighedens virke fremgår af retsplejelovens § 96, stk. 2, hvorefter anklagemyndigheden ”... skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.”

Herudover fastsætter Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, de overordnede rammer for kvalitets- og legalitetssikring i politikredsene.

Rigsadvokatmeddelelsen er vedlagt som *bilag 2*.

For så vidt angår tilrettelæggelse og prioritering af sagerne fremgår det under punkt 1 i Rigsadvokatmeddelelsen, at anklagemyndigheden ved tilrettelæggelsen og prioriteringen af straffesagsbehandlingen skal medinddrage de overordnede mål, der er fastsat af Justitsministeriet og i eventuelle flerårsaftaler for politiet og anklagemyndigheden samt af Rigsadvokaten, herunder i strategier og mål for anklagemyndigheden.

Det fremgår endvidere under punkt 2.1., at kvalitet og legalitet i sagsbehandlingen indebærer, at alle afgørelser og beslutninger skal være fagligt korrekte og truffet på et objektivt og sagligt grundlag under iagttagelse af gældende regler. Samtidig skal sagsbehandlingen være prioriteret og effektiv.

Det fremgår videre, at det i første række påhviler den enkelte medarbejder, og dernæst medarbejderens nærmeste leder, i forbindelse med behandlingen af straffesager at påse, at sagsbehandlingen opfylder kvalitets- og legalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik.

Politidirektøren har det overordnede ansvar for at sikre kvaliteten og legaliteten af politikredsens arbejde og for at sikre, at straffesagerne behandles så grundigt og så hurtigt som muligt. Politidirektøren skal ligeledes sikre, at politikredsen når de mål, der er opstillet for

straffesagsbehandlingen, herunder at de mål, der er fastsat for f.eks. sagsbehandlingstider, overholdes. Fastsættelsen af lokale retningslinjer skal sammen med den daglige kvalitets- og legalitetssikring sikre, at kravene til kvalitet, effektivitet og legalitet opfyldes i politikredsens straffesagsbehandling.

For så vidt angår den nærmere visitation af sagerne fremgår det under punkt 3.2.2., at det ved visitationen blandt andet skal vurderes, om der skal indledes efterforskning, og hvilke efterforskningsskridt der i givet fald skal foretages, ligesom det skal vurderes, hvordan sagen skal prioriteres.

4.3.2. Bemyndigelse

Rigsadvokatmeddelelsens pkt. 3.2.3. fastsætter rammerne for kompetencefordelingen i forhold til at træffe afgørelse om henlæggelse og påtaleopgivelse af straffesager.

Rigsadvokatmeddelelsen indeholder endvidere rammer for, hvornår afgørelser kan træffes af andre end det juridiske personale i anklagemyndigheden, herunder politiuddannet personale og kontorpersonale, der er beskæftiget med at modtage anmeldelser, samt særligt bemyndigede medarbejdere. Det kan f.eks. være i forbindelse med mindre alvorlige straffelovsovertrædelser, færdselslovsovertræder og mindre alvorlige særlovssager.

Det fremgår i den forbindelse, at der efter omstændighederne også på andre sagsområder kan ske bemyndigelse med henblik på den bedst mulige ressource- og kompetenceanvendelse i politikredsen, og når det i øvrigt er ubetænkeligt at delegere afgørelseskompetencen mv.

Endelig er der opregnet en række sagsområder vedrørende alvorligere overtrædelser af straffeloven, hvor afgørelsen altid skal træffes af anklagemyndighedens juridiske personale.

4.3.3. Udarbejdelse af retningslinjer

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen under punkt 3.1., at der skal være fastsat lokale retningslinjer i politikredsene, som sikrer en effektiv kvalitets- og legalitetskontrol samt et effektivt samarbejde mellem anklagere og politipersonale baseret på en klar rollefordeling.

Det fremgår endvidere af pkt. 3.2.3 b) 4., at politikredsene skal udarbejde nærmere retningslinjer for, i hvilket omfang der er sket bemyndigelse, ligesom det skal fremgå klart, hvem der er sket bemyndigelse til, og hvad bemyndigelsen omfatter.

Det skal videre udtrykkeligt fremgå, at sager, der kan give anledning til tvivl eller er komplicerede, altid skal afgøres af en jurist i anklagemyndigheden. I retningslinjerne skal det fremhæves, at det skal fremgå af sagen, hvem der har truffet afgørelse.

Endelig fremgår det, at klager over afgørelser efter retsplejelovens § 749, § 721 og § 722 altid behandles af anklagemyndighedens juridiske personale.

5. Resultat af statsadvokaternes gennemgang

Statsadvokaternes gennemgang af politikredsens retningslinjer har haft til formål at vurdere, om retningslinjerne er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen.

På baggrund af gennemgangen er det statsadvokaternes vurdering, at politikredsens retningslinjer generelt er inden for rammerne af gældende ret, herunder afsnittet om kvalitet og legalitet i Rigsadvokatmeddelelsen. Der er alene fundet enkelte eksempler på retningslinjer, som ikke ses at være i fuldstændig overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen, ligesom der er fundet eksempler på retningslinjer, som kan give anledning til tvivl om anvendelsen i praksis eller i forhold til rammerne for bemyndigelse i Rigsadvokatmeddelelsen.

Eksemplerne ses ikke at afspejle et generelt problem på tværs af politikredsene, men det er statsadvokaternes vurdering, at der på baggrund af den samlede gennemgang er behov for at lave en generel opfølgning over for kredsene i forhold til den konkrete udformning af retningslinjer, herunder i forhold til rammerne for bemyndigelse.

Politikredsens gennemgang har i en række tilfælde givet kredsene anledning til at ændre, præcisere, opdatere eller slette gældende retningslinjer. Dette har været i tilfælde, hvor kredsene f.eks. har fundet, at retningslinjerne har været unuancerede, eller hvor det er vurderet, at retningslinjerne i øvrigt har kunnet give anledning til tvivl i forhold til brugen i praksis. I enkelte tilfælde er det konstateret, at retningslinjer har været forældede.

Statsadvokaternes gennemgang har givet anledning til at iværksætte opfølgning over for nogle politikredse, herunder med anmodning om uddybning eller præcisering af indholdet af konkrete retningslinjer. Dette er i tilfælde, hvor statsadvokaterne har fundet, at der ikke er fuldstændig overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen, eller hvor retningslinjerne kan give anledning til tvivl i forhold til anvendelsen i praksis eller i forhold til rammerne for bemyndigelse. Opfølgningen over for kredsene er endnu ikke tilendebragt.

Der redegøres nærmere for resultatet af gennemgangen nedenfor under punkt 5.1. (Retningslinjernes form), 5.2. (Henlæggelse og slutning) og 5.3. (Bemyndigelse). Der er herunder anført en række eksempler på retningslinjer, der som følge af deres udformning kan give anledning til tvivl om anvendelsen i praksis eller i forhold til rammerne for bemyndigelse i Rigsadvokatmeddelelsen.

Disse eksempler er valgt, fordi de illustrerer en række af de fund, som har været vurderet nærmere i forbindelse med statsadvokaternes gennemgang. Det bemærkes samtidig, at der ikke er tale om en udtømmende angivelse af eksempler.

5.1. Retningslinjernes form

Statsadvokaterne har til brug for gennemgangen modtaget et større antal retningslinjer af meget forskellig karakter og udformning, som politikredsene har vurderet er relevante for statsadvokaternes gennemgang.

Retningslinjerne har både karakter af egentlige vejledninger og actioncards samt mere uformelle dokumenter som f.eks. e-mails, undervisningsmateriale, mødereferater og løsark.

Eksempel 1

En politikreds har indsendt et papir indeholdende retningslinjer for forsætsvurderingen i en særlig type af sager. Det fremgår, at forsætsvurderingen navnlig tager udgangspunkt i beløbsgrænser. Papiret er uden dato og sidehoved, ligesom det ikke fremgår, hvem der har udarbejdet papiret, og hvilke medarbejdere det er stilet til.

Papiret angiver vejledende retningslinjer, herunder i forhold til beløb, for hvornår det kan være relevant at sigte en person i en konkret sagstype. Det er understreget i papiret, at der er tale om en vejledning til sagsbehandlere, og at den relevante advokatur står til rådighed for besvarelse af tvivlsspørgsmål.

Eksempel 2

Der er set et eksempel på, at et referat af et møde afholdt i én politikreds er blevet delt med andre politikredse, hvorefter det har fået karakter af en retningslinje i de modtagende kredse.

En politikreds afholdt i 2024 et møde med en styrelse vedrørende anmeldte sager om svig med støtte til virksomheder. Det fremgår af et referat af det pågældende møde, at man under mødet drøftede en mulig prioritering af sagerne, herunder således at sager uden økonomisk tab, og sager vedrørende udbetalte beløb under en vis beløbsgrænse, efter en

konkret vurdering kunne slutes på baggrund af ressourcebetragtninger og/eller princippet i straffelovens § 89.

Flere andre politikredse modtog efterfølgende mødereferatet, og det fremgår, at det ved videregivelsen af de nævnte kriterier i flere kredse ikke fremgik med tilstrækkelig tydelighed, at der skulle ske en konkret vurdering af de enkelte sager med inddragelse af de aftalte kriterier.

Eksempel 3

En politikreds har skriftligt gengivet en mundtlig instruks fra anklagemyndigheden til politisøjlen om kompetencen til at henlægge mindre sager om økonomisk kriminalitet.

Det fremgår, at det er tilkendegivet, at politisøjlen kan henlægge mindre sager om økonomisk kriminalitet, der kan henføres under straffelovens § 287. Det fremgår samtidig, at det løbende har været drøftet, hvornår sager om økonomisk kriminalitet er omfattet af straffelovens § 287.

Den mundtlige instruks angiver i den forbindelse, at retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen om formueforbrydelser er udgangspunktet, hvilket betyder, at sager under 8.000 kr. efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder, herunder de ressourcemæssige årsager, kan henlægges.

Det fremgår samtidig, at det i bedragerisager med flere sager under 8.000 kr. må bero på en konkret vurdering, om der trods antallet fortsat er tale om en sag, der vil medføre bødestraf, og det fremgår i den forbindelse, at antallet af forhold kan betyde, at det samlet set ikke vil kunne henføres til straffelovens § 287.

Eksemplet er alene medtaget som illustration af en mundtlig instruks og ses ikke i øvrigt at være problematisk i forhold til sit indhold.

Eksempel 4

Der er i enkelte tilfælde eksempler på retningslinjer, som fremstår forældede i deres udformning, herunder retningslinjer der tager udgangspunkt i koncepter, som ikke længere er gældende.

Eksempel 5

Endvidere ses der i enkelte tilfælde retningslinjer, som ikke med tilstrækkelig tydelighed angiver, om de vedrører sagens materielle behandling, dvs. hvilke kriterier der skal indtages ved vurderingen af sagen, eller om de vedrører rammerne for delegation af afgørelseskompetence inden for f.eks. konkrete beløbsgrænser.

.....

Det er statsadvokaternes vurdering, at dokumenter, som indeholder retningslinjer til brug for behandlingen af konkrete sager, skal udformes på en sådan måde, at de er klare i deres indhold og samtidig til enhver tid gør relevante medarbejdere i stand til at danne sig et overblik over, hvilke forhold der er relevante at inddrage i forbindelse med behandlingen af konkrete sagstyper.

Retningslinjer, der alene foreligger i form af f.eks. løsark, e-mails eller mødereferater, indebærer efter statsadvokaternes vurdering en ikke ubetydelig risiko for, at medarbejderne mister overblikket over, hvad der er gældende, og hvilke hensyn der nærmere har ligget til grund for retningslinjernes indhold.

Statsadvokaterne finder det endvidere meget u hensigtsmæssigt, at kriterier for henlæggelse eller behandling af særlige sagstyper i nogle politikredse er blevet udbredt via e-mail med henvisning til et mødereferat, som kun én politikreds har deltaget i, og hvor kravet om en konkret vurdering ikke har fremstået med den tilstrækkelige tydelighed.

Det er videre statsadvokaternes vurdering, at retningslinjer, der alene kommunikeres eller indskræpes mundtligt, indebærer samme risiko, hvis den mundtlige indskræpelse mv. ikke vedrører retningslinjer, der allerede foreligger i form af generelle retningslinjer som f.eks. en egentlig vejledning eller et actioncard.

Endelig er det statsadvokaternes vurdering, at sådanne mere uformelle retningslinjer kan give anledning til tvivl om, hvorvidt en egentlig legalitetssikring har fundet sted på rette niveau.

Statsadvokaterne vil følge op på dette over for politikredsene. Der henvises nærmere til punkt 6 nedenfor vedrørende *Opfølgning*.

5.2. Henlæggelse og påtaleopgivelse

5.2.1. Særligt om beløbsgrænser

Politikredsene har i varierende omfang angivet beløbsgrænser som et parameter i forhold til vurderingen af, om visse sagstyper kan henlægges efter retsplejelovens § 749 eller påtaleopgives efter retsplejelovens § 721. Statsadvokaterne har i forbindelse med gennemgangen af politikredsenes retningslinjer haft særligt fokus på, hvordan sådanne beløbsgrænser er opstillet og formidlet.

Eksempel 1

I mindre sager vedrørende økonomisk kriminalitet ses kredsene at inddrage en beløbsgrænse på 8.000 kr. i forbindelse med deres behandling af sagerne.

Beløbsgrænsen ses indeholdt i lokale vejledninger og e-mails og vedrører navnlig sager med en værdi under 8.000 kr., der vil være omfattet af straffelovens § 287 vedrørende mindre strafværdige forhold og dermed forventes afgjort med en bøde. Beløbsgrænsen ses navnlig inddraget i forbindelse med vurderingen af, hvilke efterforskningsskridt, der er relevante at tage i lyset af sagens karakter, herunder med inddragelse af ressourcemæssige hensyn.

Eksempel 2

Flere politikredse arbejder med beløbsgrænser i forhold til, hvornår der iværksættes indhentelse af retshjælp fra andre lande inden for særlige sagstyper.

I vurderingen indgår, om en person kan forventes udleveret til strafforfølgning eller ej. For at udlevering kan forventes, skal der være tale om en forventet straf af en vis størrelse. Med henblik på at gøre sagsbehandlingen mere operationel for den enkelte sagsbehandler er der sket omregning af den forventede straf til beløb, idet det ikke i forbindelse med den daglige drift og visitation af sager er praktisk muligt i hvert enkelt tilfælde at vurdere, hvad den konkrete strafudmåling må forventes at blive.

Eksempel 3

Flere politikredse har retningslinjer mv. for behandling af sager, hvor en bankkonto stilles til rådighed for overførsler, der stammer fra kriminalitet, uden at ejeren af bankkontoen nødvendigvis har viden om det.

Statsadvokaterne har ved gennemgangen af de pågældende retningslinjer konstateret, at der i sagerne arbejdes med beløbsgrænser i forhold til, hvornår en sag kan slutes på baggrund af ressourcebetragtninger. Det er samtidig beskrevet, at der skal foretages en konkret

vurdering af sagens samlede omstændigheder, herunder om der er tale om enkeltstående eller flere anmeldelser.

Beløbsgrænserne ses fastsat med baggrund i en vurdering af, hvorvidt der vil være udsigt til, at der i den enkelte sag kan føres bevis for, at der er handlet med forsæt.

Eksempel 4

En politikreds afholdt i 2024 et møde med en styrelse vedrørende anmeldte sager om svig med støtte til virksomheder. Det fremgår af et referat af det pågældende møde, at man under mødet drøftede en mulig prioritering af sagerne, herunder således at sager uden økonomisk tab, og sager vedrørende udbetalte beløb under en vis beløbsgrænse, efter en konkret vurdering kunne sluttet på baggrund af ressourcebetragtninger og/eller princippet i straffelovens § 89.

Flere andre politikredse modtog efterfølgende mødereferatet, og det fremgår, at det i den forbindelse i flere kredse ikke kom til at fremgå med tilstrækkelig tydelighed, at der skulle ske en konkret vurdering af de enkelte sager med inddragelse af de i referatet nævnte kriterier.

Eksemplet er ligeledes nævnt som eksempel 2 under punkt 5.1.

.....

Det er statsadvokaternes vurdering, at beløbsgrænser ud fra en ressourcemæssig betragtning er såvel saglige som hensigtsmæssige at inddrage i vurderingen af en sag, når det samtidig tydeligt fremgår af de relevante retningslinjer, at der i alle sager – uanset beløbsgrænser – skal foretages en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder.

Der vil i vurderingen af, om en efterforskning skal iværksættes eller fortsættes, kunne lægges vægt på hensynet til den mest hensigtsmæssige anvendelse af politiets ressourcer, og om sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i et rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald kan forventes idømt. I den forbindelse kan inddrages sagens genstand (beløb), og navnlig i sager med et relativt mindre alvorligt forhold, hvor der i givet fald alene kan forventes idømt en forholdsvis mild sanktion, vil det kunne indgå ved vurderingen, om sagen kan forventes opklaret med en efterforskningsindsats, der står i rimeligt forhold til sagens karakter og alvor.

Statsadvokaterne har ikke bemærkninger til, at det ved denne vurdering af, om sagen kan forventes opklaret med en efterforskningsindsats, der står i rimeligt forhold til sagens karakter og alvor, inddrages, om der er tale om en bødesag. Ligeledes kan det inddrages i vurderingen, om sagen vil kunne forventes gennemført ved udlevering fra udlandet, ligesom det også kan inddrages, om der forventes at kunne føres bevis for et forsætligt forhold.

Uanset om beløbsgrænsen ud fra en generel betragtning således kan være velbegrundet skal der foretages en konkret vurdering med inddragelse af samtlige sagens omstændigheder, og kravet om den konkrete vurdering skal fremstå med tilstrækkelig tydelighed i politikredsens retningslinjer. Det er statsadvokaternes vurdering, at dette ikke i alle tilfælde gør sig gældende. Dette er navnlig tilfældet i retningslinjer, som har en mere uformel karakter.

Statsadvokaterne vil følge op på dette over for politikredsene. Der henvises nærmere til punkt 6 nedenfor vedrørende *Opfølgning*.

5.2.2. Øvrige kriterier

Statsadvokaterne har i forbindelse med gennemgangen konstateret, at politikredsene i varierende omfang inddrager andre kriterier i sagsbehandlingen, som ikke i sig selv er knyttet til en beløbsgrænse, men som synes at knytte sig til ressourceovervejelser.

Eksempel 1

En politikreds har i et mødereferat tilkendegivet, at det ved vurderingen af, om en sag kan henlægges af ressourcemæssige hensyn, kan inddrages, om der skal indhentes en mentalundersøgelse.

Det er statsadvokaternes opfattelse, at spørgsmålet om iværksættelse af mentalundersøgelse generelt ikke bør inddrages i vurderingen af, om en sag kan henlægges ud fra ressourcebetragtninger.

Det bemærkes, at mødereferatet er opstillet i punktform, og det kan derfor ikke udelukkes, at der mangler nærmere oplysninger om sammenhængen i tilkendegivelsen.

Eksempel 2

En politikreds har i et mødereferat under overskriften "Henlæggelser" angivet, at sager kan henlægges efter retsplejelovens § 749, stk. 1, når det ikke længere er muligt at indhente videoovervågning. Det er ikke angivet i mødereferatet, om der i den forbindelse i øvrigt blev drøftet noget nærmere om sagsbehandlingen, eller hvilke sager der er tale om.

Det bemærkes, at det ud fra mødereferatet ikke er tydeligt, om der tillige indgik andre overvejelser i forbindelse med drøftelsen af slutningen af de pågældende sager, ligesom det ikke fremgår, hvilken type sager der er tale om.

En anden politikreds har i en e-mail til en række medarbejdere angivet, at der ikke rekvireres overvågning i sager om simpelt tyveri, hvor værdien af det stjålne er under 8.000 kr., hvis der ikke er navn eller ID på en gerningsperson eller oplysninger om, at disse kan fremskaffes.

Det er statsadvokaternes vurdering, at det i efterforskningsmæssigt øjemed er relevant at inddrage oplysningen om, hvorvidt det er muligt at indhente videoovervågning, ligesom det ud fra en ressourcemæssig betragtning kan være relevant at vurdere, om indhentelsen af videoovervågning er proportional. Det skal blot fremgå tydeligt, at det ikke er et kriterium, der kan stå alene, idet det altid skal overvejes, om der er andre mulige efterforskningsskridt.

Eksempel 3

Det fremgår af et referat fra et politianklagermøde den 3. marts 2025 i en politikreds, at der i forbindelse med vurderingen af, om en sag kan sluttet med henvisning til retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, der bl.a. henviser til straffelovens § 89, ikke skal skeles til, om den forurettede i sagen har et erstatningskrav.

Straffelovens § 89 finder anvendelse i de situationer, hvor den sigtede allerede er fundet skyldig i et strafbart forhold, og hvor det forhold, der nu er til vurdering, er begået forud for den tidligere dom. I disse situationer kan det nye forhold påtaleopgives efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, hvis det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf vil blive idømt for det nye forhold, og at det ikke i øvrigt er af væsentlig betydning med en domfældelse.

Det er statsadvokaternes vurdering, at politikredsens udmelding om ikke at skele til forurettedes erstatningskrav ikke er i overensstemmelse med retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, idet det i forarbejderne til bestemmelsen er angivet, at en forurettets erstatningskrav ikke i sig selv udelukker anvendelsen af bestemmelsen, men at der i sådanne tilfælde vil skulle udvises tilbageholdenhed med anvendelsen af bestemmelsen.

Eksempel 4

En enkelt politikreds har i et actioncard om grundregistrering af sagskategorier anført, at kredsen som udgangspunkt ikke opretter sager om stalking, men i stedet begæring om tilhold, hvori det noteres, at anmelder omtaler stalking.

Det er statsadvokaternes vurdering, at en sådan formulering i praksis vil kunne betyde, at anmeldelser om stalking afvises uden yderligere undersøgelse.

5.3. Bemyndigelser

Det er statsadvokaternes overordnede vurdering, at politikredsenes retningslinjer er i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsens rammer for bemyndigelse.

Der er dog fundet enkelte eksempler på delegation af kompetence, som ikke er i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen, eller som kan give anledning til tvivl herom eller om anvendelsen i praksis.

5.3.1. Formen for delegation

Ud over kravet om udarbejdelse af retningslinjer for bemyndigelse indeholder Rigsadvokatmeddelelsen ingen formelle regler for, hvordan delegation af afgørelseskompetence fra anklagemyndigheden til andre medarbejdere i politiet skal ske.

Efter en gennemgang af politikredsenes retningslinjer kan det konstateres, at måden hvorpå der sker delegation af afgørelseskompetence er forskellig fra politikreds til politikreds. Der ses således både anvendt generelle bemyndigelser til personer i bestemte funktioner/stillinger samt funktionsbestemte og personlige bemyndigelser, som udfærdiges skriftligt.

Det er statsadvokaternes vurdering, at der overordnet set i politikredsenes er behov for at have nogle klarere rammer for udstedelse af bemyndigelser i forhold til konkrete sagsområder. Der henvises nærmere til punkt 6 nedenfor vedrørende *Opfølgning*.

5.3.2. Personkreds

Rigsadvokatmeddelelsen opstiller rammerne for, hvem der kan bemyndiges til at træffe afgørelse inden for de enkelte sagsområder.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, at det inden for visse bestemte sagsområder, f.eks. personfarlig kriminalitet, alvorligere overtrædelser af straffeloven m.v., alene er juridisk personale i anklagemyndigheden, der kan træffe afgørelse.

Grænsen for, hvornår der er tale om en sagstype, som alene kan afgøres i anklagemyndigheden, ses i nogle tilfælde at give anledning til tvivl.

Eksempel 1

I flere politikredse er der sket delegation af afgørelseskompetence i sager vedrørende personfarlig kriminalitet til juridisk personale i politikredsenes ledelsessekretariater og til visse

afdelinger i politisøjlen. Organisatorisk er dette juridiske personale ikke en del af anklagemyndigheden, og en delegation i den henseende er således ikke formelt set i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen.

Det er imidlertid statsadvokaternes vurdering, at det afgørende for kompetencen til at træffe afgørelse om henlæggelse eller påtaleopgivelse af straffesager er, om afgørelsen herom træffes af juridisk personale, og dermed ikke om det juridiske personale organisatorisk er ansat i anklagemyndigheden eller i politiet.

Eksempel 2

Flere politikredse har angivet, at personer ansat i politiet kan træffe afgørelse om henlæggelse og påtaleopgivelse i nogle typer af straffesager vedrørende økonomisk kriminalitet, hvis der alene er tale om forsøg, og forbrydelsen dermed ikke er fuldbyrdet.

Det er statsadvokaternes vurdering, at delegation af afgørelseskompetence ikke alene kan afgrænses af, om der er tale om et forsøg. Det fremgår således af Rigsadvokatmeddelelsen, at der ikke kan ske delegation af afgørelseskompetence fra anklagemyndigheden til politiet i sager, der omhandler alvorligere økonomisk kriminalitet, og dette vil efter statsadvokaternes opfattelse tillige omfatte sager, som alene vedrører forsøg.

Eksempel 3

Enkelte politikredse har i sager om pengefalsk delegeret afgørelseskompetence fra anklagemyndigheden til udvalgte medarbejdere i politiet.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, at der ikke i alvorlige overtrædelser af straffeloven kan ske delegation af afgørelseskompetence fra anklagemyndigheden til politiet.

Bestemmelsen om pengefalsk findes i straffelovens § 166 i kapitlet om "forbrydelser mod pengemidler" og hjemler en strafferamme på fængsel indtil 12 år.

Det er statsadvokaternes vurdering, at pengefalsk – henset til lovovertrædelsens karakter og strafferamme – i almindelighed udgør en alvorlig overtrædelse af straffeloven og dermed som udgangspunkt ikke kan være genstand for delegation til medarbejdere i politiet.

Eksempel 4

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, at der ikke i alvorlige overtrædelser af straffeloven, som f.eks. personfarlig kriminalitet, herunder vold, seksualforbrydelser og forbrydelser i øvrigt, som indebærer vold eller trusler, kan ske delegation af afgørelseskompetence fra anklagemyndigheden til politiet.

Enkelte politikredse har i en delegation til personer ansat i politiet angivet, at de pågældende har kompetence til at træffe afgørelse i "mindre alvorlige straffesager", herunder vedrørende straffelovens § 232 (alene blufærdighedskrænkelser ved blotteri, beluring eller i form af verbal uanstændighed), hvor gerningsmanden ikke kan identificeres.

Det er statsadvokaternes vurdering, at der efter ordlyden i Rigsadvokatmeddelelsen umiddelbart ikke kan ske delegation af afgørelseskompetencen i en straffesag om overtrædelse af straffelovens § 232, som omhandler blufærdighedskrænkelser, og som indgår i straffelovens kapitel om "seksualforbrydelser".

Eksempel 5

En anden politikreds har i en "vejledning om voldtægtssager" angivet, at det er anklagemyndigheden, der har kompetencen til at træffe afgørelse om indstilling af efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2, i sager omfattet af vejledningen. Det fremgår videre af vejledningen, at det betyder, at disse afgørelser som udgangspunkt skal træffes af det juridiske personale i anklagemyndigheden.

Som beskrevet oven for vil det altid i disse sager være juridisk personale i anklagemyndigheden, der har afgørelseskompetencen.

Eksempel 6

Enkelte politikredse har i en delegation af afgørelseskompetence til politiet angivet, at ledere m.v. kan træffe afgørelse om henlæggelse i sager, hvor gerningspersonen er under 15 år og således under den kriminelle lavalder, eller hvor gerningspersonen er afdød.

Det er statsadvokaternes vurdering, at en delegation – således som Rigsadvokatmeddelelsen er udformet – skal afhænge af sagens karakter og ikke af, om en gerningsperson er under den kriminelle lavalder eller afdød. En sådan delegation vil indebære, at der reelt sker delegation af afgørelseskompetence i sagstyper, der efter indholdet af Rigsadvokatmeddelelsen ikke kan være genstand for delegation, f.eks. personfarlig kriminalitet.

6. Opfølgning

Statsadvokaterne har i forbindelse med gennemgangen af politikredsenes retningslinjer vedrørende henlæggelse og påtaleopgivelse identificeret eksempler på formuleringer, som kan give anledning til tvivl om anvendelsen i praksis.

Statsadvokaterne har endvidere i forhold til politikredsens retningslinjer for delegation og bemyndigelse identificeret eksempler på bemyndigelser, som ikke ses at være i fuldstændig overensstemmelse med rammerne for bemyndigelse i Rigsadvokatmeddelelsen, eller som kan give anledning til tvivl herom.

Statsadvokaterne har på baggrund af gennemgangen iværksat opfølgning i sådanne konkrete tilfælde overfor de enkelte politikredse. Opfølgningen er endnu ikke tilendebragt.

Endvidere har statsadvokaterne fundet anledning til at pege på følgende mere generelle initiativer, der vil skulle omfatte samtlige politikredse:

6.1. Retningslinjernes form

Statsadvokaterne har i forbindelse med gennemgangen af politikredsens retningslinjer modtaget en række forskellige dokumenttyper, herunder vejledninger, actioncards, e-mails, Power Point-forelæggelser og mødereferater.

Det er statsadvokaternes vurdering, at der er behov for at sikre, at alle politikredsens retningslinjer samles i centrale dokumenter, så relevante medarbejdere til enhver tid har overblik over, hvilke retningslinjer der er gældende, og hvilke forhold der skal inddrages i den samlede vurdering af den enkelte sag.

Det er således statsadvokaternes overordnede vurdering, herunder efter den foretagne gennemgang, at retningslinjer der alene udbredes på mail, ved videresendelse af mødereferater, undervisningsmateriale eller mundtligt på møder kan indebære en risiko for misforståelser eller unuancerede fortolkninger, hvis det dokument, der videresendes, ikke samtidig har ophæng i centrale retningslinjer med præcis angivelse af f.eks. kriterier for sagens vurdering eller delegation inden for et konkret sagsområde.

Statsadvokaterne finder derfor anledning til at fremhæve behovet for, at der tages initiativ til at sikre, at der etableres klare og tydelige rammer for politikredsens udformning af retningslinjer. Et sådant initiativ vil skulle drøftes med politikredsene.

6.2. Henlæggelse og påtaleopgivelse af sager

Statsadvokaterne vil på baggrund af gennemgangen over for politikredsene indskærpe vigtigheden af, at politikredsens retningslinjer til enhver tid fremstår tydelige i forhold til kravet om, at der i alle sager skal foretages en konkret vurdering på baggrund af sagens samlede omstændigheder.

I den forbindelse vil statsadvokaterne indskærpe, at sprogbrugen i f.eks. e-mails omkring prioritering af sager skal flugte med de gældende retningslinjer m.v., så det altid fremgår med tilstrækkelig tydelighed, at udøvelsen af et konkret skøn er en grundlæggende forudsætning for behandlingen af straffesager i politiet og anklagemyndigheden.

Statsadvokaterne vil herunder anmode politikredsene om særligt at sikre, at det i retningslinjer med angivelse af kriterier for behandlingen af en sagstype, herunder navnlig beløbskriterier, tydeligt fremgår, at sagens afgørelse altid skal bero på en vurdering af sagens samlede omstændigheder.

Det bør i den forbindelse eksemplificeres i retningslinjerne, hvilke forhold der kan være relevante at inddrage ved behandlingen af den pågældende sagstype. Hvis en sag f.eks. påtaleopgives med henvisning til, at den forventede brug af ressourcer ikke står mål med den straf, der forventes idømt, skal det angives med eksempler, hvilke ressourcemæssige forhold, der kan være relevante at inddrage (f.eks. eventuelle vanskeligheder ved indhentelse af retshjælp eller udlevering fra udlandet mv.).

6.3. Bemyndigelse

Det er statsadvokaternes vurdering, at der er behov for at tydeliggøre rammerne for politikredsens delegation af afgørelseskompetence.

Det er statsadvokaternes anbefaling, at dette kan sikres ved, at der altid skal foreligge

- 1) ét samlet dokument indeholdende politikredsens generelle rammer og retningslinjer for kompetencefordelingen mellem anklagemyndigheden og andre personalegrupper,
- 2) konkrete delegationspapirer til de medarbejdere, der har fået tildelt afgørelseskompetence, hvori de præcise rammer for delegationen er beskrevet, og
- 3) en liste over medarbejdere i den enkelte afdeling som har fået tildelt afgørelseskompetence.

Det er statsadvokaternes vurdering, at en sådan model vil sikre ensartethed i forhold til udmøntningen af delegation i den enkelte kreds og tillige vil lette politikredsens løbende kvalitets- og legalitetskontrol med de sager og sagsområder, der er omfattet af delegationen.

Endelig vil statsadvokaterne i opfølgningen over for politikredsene have særligt fokus på, at retningslinjer som indeholder beløbsgrænser er formuleret klart i forhold til, om der er tale om retningslinjer om kompetencefordeling mellem politisøjlen og anklagemyndigheden, eller om der (også) er tale om retningslinjer om den materielle behandling af sagen.

Statsadvokaterne vil i samarbejde med politikredsene følge op på resultatet af gennemgangen, herunder i forbindelse med den løbende kvalitets- og legalitetskontrol og statsadvokaternes generelle tilsynsarbejde.

Med venlig hilsen

Lise-Lotte Nilas